

2022_Anul AGÂRBICEANU (XIII): croit din altă stofă de om?

- binecuvîntați, sfinți părinți, și mă iertați pe mine păcătosul!

- eu aș fi putut face ce a făcut el? - din pragul marei treceri!

28.02.2022
1933

In memoriam Viorel Mărginean

**Binecuvîntați,
sfinți părinți,
și mă iertați
pe mine
păcătosul!**

**Din pragul
marei treceri**

**... croit din altă
stofă de om?**

**Dar eu aș fi putut
face ce a făcut el?**

**Abia în fața morții
se ridică la adevărata
lor valoare faptele
omului, și bune și rele!**

Tabloul
parțial

**Cenade
pe urmele lui Ion Agârbiceanu**

șagunism - tribunism

2022 2022

Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțelii!
ministru culturii

Nuvela „Pădurarul” (din volumul „Din pragul marei treceri”-1978), prezintă - ca toate nuvele scriitorului Ion Agârbiceanu - o lume aparent idilică dar imperfectă, cu întâmplări care modelează sufletul oamenilor și formează adevăratele caractere. Continuăm reproducerea nuvelei, în memoria ministrului culturii, cinezanul **Viorel Mărginean**: «Altădată, vor fi vreo zece ani de atunci, a ieșit o comisie de la o bancă din oraș să vîndă în licitație casa unui amărît de rumân căruia, murindu-i vacile din jug de-o boală rea, luase împrumut din bancă și nu l-a mai putut plăti. Nu era o sumă mare, dar datornicul n-a mai putut ajunge la creangă verde după ce-i muriseră vacile. Era să fie cea dintîi vînzare la licitație în sat, căci băncile abia atunci începuseră să dea împrumuturi și țăranilor. Înainte cu vreo săptămînă, Gheorghe Tufariu vînduse un cal și avea bani. A chemat la el pe datornic, după ce trecuse licitația și nu se aflase nici un cumpărător, rămînînd casa și curtea în proprietatea băncii, și îi spuse:

-Dumitre, uite ce m-am gîndit. Îți dau eu banii să-ți plătești datoria, să nu rămîi pe drumuri cu nevasta și copiii. Tu să mi-i plătești în cinci ani, ori cu bani, ori cu porumb la cules. **Bine va fi? Omul nu-și crezu auzului** pînă ce pădurarul nu-i numără banii. Și de-atunci s-a făcut o întorsătură în gospodăria lui Dumitru. Începură să-i meargă toate în plin și plăti datoria în trei ani în loc de cinci. Satul rămase uimit de purtarea pădurarului, și vestea, ca și cea cu focul, se duse în tot jurul ... Vasile Cîndea se înduioșa și acum la amintirile acestea, ca și atunci cînd auzise mai întîi de faptele pădurarului. **Om bun?**

Mai mult decît om bun, și curajos! Bătrînul își mai aminti că nu demult - să fie vreo cinci ani -, într-o bătaie cu cuțitele, la jocul satului, un fecior fusese înjunghiat gata să moară dacă nu era dus îndată la un spital. Pădurarul își prinse caii la căruță și-l dusesse la spital, mîntuindu-i viața ... Ciudat lucru, își zise bătrînul cum ședea mut într-o căruță lîngă preot, toate faptele acestea le știuse de mai demult, se obișnuise cu ele și nu-i mai păreau de mare mirare. Dar acum, cînd era în drum spre omul bolnav greu, îi părură deodată uimitoare. Le săvîrșise rubedenia sa pădurarul? **Cum era cu putință?** ... Își aduse aminte că omul nu le pomenea niciodată, nici prin gînd nu-i trecea să se mîndrească cu ele. Vasile Cîndea se gîndea că pentru casa lui Dumitru, s-o scoată din gura lupului, se împotriviseră și părinții, și chiar nevastă-sa, Ana. Cum să arunce banii de pe cal? Erau convinși că de la Dumitru nu vor vedea nici bani, nici bucate. Se știa în sat că se împotriviseră și cînd înhămasse caii să-l ducă la spital pe feciorul înjunghiat. Dar omul, fără mînie, fără ceartă, rămăsese în hotărîrea lui. După ce toate se întorseseră spre bine, părinții și nevasta se mai și rușinau pentru împotrivirea lor de-atunci. Uneori aduceau vorba despre asta. Gheorghe ridica brațul în tăcere și-l lăsa să cadă, ca și cînd ar fi zis: N-are nici un rost să mai vorbiți despre cele trecute! De la o vreme li se păru și lor, ca și bătrînului, că faptele acele nu-s lucruri nemaipomenite. Și acum, apropiindu-se de Curmătura, Vasile Cîndea începu să se îmbrace parcă într-un aer solemn. Avea senzația puternică, ascuțită, că se duce la patul de boală a unui om nu de toate zilele. Dacă în tot satul nu s-a aflat altul care să facă ce a făcut pădurarul, e dovadă că Gheorghe e **croit din altă stofă de om**. Dacă satele din jur vuiseră de vestea lui, e dovadă că nici acolo nu mai trăia un om ca el ... Într-o oprire a gîndului își puse întrebarea: „**Dar eu aș fi putut face ce a făcut el?**”. Și simțind pînă în adîncul ființei sale, și fără umilință, că nu ar fi putut, își zise din nou că pădurarul era un om ... Ce fel de om? **Mai om decît el și decît toți cei din sat și din jur**. Simți că Gheorghe Tufariu era pe o treaptă cu mult mai sus decît alți oameni. **Cum va fi răsărit în lume? Nu-i vorbă, din neam bun este, dar atîta nu-i destul**. Bătrînul simțea că nu-i destul. Și cu cît se apropie de sat, îi creștea senzația aceea de solemnitate pe care o simțise mai înainte, ca și cînd ar fi trebuit să se prezinte într-o audiență la un înalt personaj, la cineva care s-a așezat pe un fel de tron. Instinctiv își pipăi și-și privi îmbrăcămintea. Vezi bine că nu era potrivită! Erau hainele cu care cutreieraseră hotarele și pădurile după buruienile sale. Cum i-ar fi trecut lui prin minte că azi va da față cu ... El se cutremură și-și zise: „Se vede că m-am zăpăcit oleacă! **Ce personaj? Ce tron?** Apoi deodată îi țîșni în minte că poate rubedenia sa e bolnav de moarte, că poate a și murit pînă acum și iarăși se cutremură.“... Poate de-aceea mă împresoară aerul ăsta de solemnitate și-mi pare că merg la un personaj ilustru. **L-am așezat în fața morții, i-am văzut faptele străjuindu-l în clipa morții!** ... Ei și? Se încurajă bătrînul. În fața morții nu e tot omul cel cunoscut, cu faptele lui cunoscute și de care nu mă mai mir de mulți ani?” Dar din adîncurile ființei auzi un glas limpede: „Nu-i tot atîta! **Abia în fața morții se ridică la adevărata lor valoare faptele omului, și bune și rele ...**”.

-Hm! Asta va fi? Zise el cu glas tare, zmîncind din cap. -Asta, da, asta-i comuna, se văd cele dintîi case, zise preotul, mirat de tăcerea îndelungată a profesorului pensionar ... * Casa lui Gheorghe Tufariu era plină de lume, căci la slujba maslului vin toate rudeniile și toți vecinii. Șapte preoți, îmbrăcați în odăjdii, începură îndată slujba prin fumul de tămîie ce se ridica din trei cădelnițe. Părinții pădurarului, soția sa Ana, îngenunchiară. După ei și celelalte rudenii, și în curînd nimeni nu mai rămase în picioare, afară de pensionar, care parcă-și uitase de el și unde se afla, răzimat de-o fereastră. ... Cînd intrase în casă, se apropiase de patul în care zăcea pădurarul arzînd de febră și vorbind într-aiurea. Gheorghe nu-l recunoscuse, nu mai cunoștea pe nimeni. Era în toiul unei febre tifoide care-l schimbase la față să nu-l

mai cunoști. Vasile Cîndea fusese izbit mai întâi de neputința desăvîrșită în care căzuse omul cel voinic, omul cel hotărît. „Nici ... nici nu mai este om, își zise el. Și, cu toate acestea, aerul de solemnitate creștea în jurul său, ca și cînd pădurarul ar fi fost întins pe catafalc între lumînări ... Și bătrînul avu deodată ca o iluminare, ca o halucinație: Omul nu mai era, nu mai însemna nimic – ceea ce era același lucru – dar se arătaseră cele trei fapte săvîrșite de el! Văzuse focul cel mare și pe Gheorghe pătrunzînd prin flăcări cu bolnava în brațe. Îl văzuse pe Dumitru luînd, îngrozit de mirare, banii din mîna pădurarului. Văzuse pe feciorul înjunghiat întorcîndu-se sănătos în sat. **Erau ca niște tablouri care parcă jucau deasupra patului bolnavului** cînd preoții îi acopereau capul și trupul cu patrafirele, îi citeau rugăciunile maslului și îl ungeau cu ulei sfințit pe toate mădularele ... Vasile Cîndea nu auzi și nu înțelese nimic din slujba cea lungă a maslului. Era pătruns de sentimentul unei aspre solemnități, de parcă-ar fi stat cu moartea în față, dar cu o moarte pe care o biruiau faptele lui Gheorghe, ce i s-au năzărit mereu, halucinant, ca în tablouri colorate, cît a ținut slujba. Bolnavul nu-și reveni nici la sfîrșitul maslului, cînd trebuia să spună - cum arăta rubrica din Molitvelnic -, după cei șapte preoți: „**Binecuvîntați, sfinți părinți, și mă iertați pe mine păcătosul**”. Spuseră cuvintele, în locul lui, părinții săi și soția, și, în taină, toți cei ce luau parte la slujbă. Peste două săptămîni pensionarul auzi că pădurarul s-a făcut sănătos și că epidemia aceea de tifos era în stingere în sat. Se bucură, dar nu fu prea mult mișcat. De la slujba aceea a maslului, **bătrînul se întreba, cu o pornire mai tare decît el, ce tablouri ar pluti deasupra sa, deasupra vieții sale**, dacă ar fi bolnav ca pădurarul, întins în pat fără cunoștință? Și cu un surîs amar își răspundea: „**Colecția mea de plante! Lucruri moarte! în vreme ce deasupra patului pădurarului i se năzăriseră lucruri vii, care nu pot muri vreodată**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-anul-agarbiceanu-xiii-croit-din-alta-stofa-de-om-binecuvintati-sfinti-parinti-si-ma-iertati-pe-mine-pacatosul-eu-as-fi-putut-face-ce-a-facut-el-din-pragul-marei-treceri-163624.html>

În: *Tribuna*, 27 martie 2022